

BARI FERENC

Tiszagáti jelenetek

NAGY GÁBOR CSONGRÁDI KIÁLLÍTÁSA ELÉ

Benedek Elek gyűjtéséből ismerjük a következő történetet:

Az Úristen megteremtette az egész világot, s mindennek megmutatta a helyét:

– Itt állnak a hegyek. Itt a rétek. Itt az erdők. Szép sorjában helyet mutatott a tengereknek, tavaknak, folyóknak, patakoknak is. Hogy, hogy nem, a Tisza maradt legutoljára.

A Tisza szomorúan tekintett fel az Úrra.

– Hát az én helyem hol, merre lesz, Uram?

– Lám, lám, rólad szinte megfeledkeztem – mondá az Úr mosolyogva. Egyszeriben megszólította Gábort, a magyar arkangyalt.

– Gábor, húzass barázdát a Tiszának is!

Gábor arkangyal elővette aranyos ekéjét, egy szamarat fogott elébe, s mondta a Tiszának, hogy csak menjen mindenütt az eke nyomán. Elindítja a szamár az ekét, a Tisza meg csak mendegél utána, de egyszerre csak a szamár hol erre, hol arra kap a bogáncskóró után, s az eke ki-kizökkent az egyenes járásából. Ha közel nem látott harapnivalót, messzire is kitért az egyenes útból, aztán megint más irányba, ide-oda, mindenfelé. Így azután ne csodálkozzunk azon, hogy mennyire kanyargós is a Tisza – jegyezte le a nagy mesemondó.

Különös adventi ajándék Nagy Gábor Munkácsy-díjas festőművész kiállítása a csongrádiaknak. A sokrétűen gazdag összeállítás bemutatja a városhoz ezer szálon kötődő művész több alkotói korszakának egy-egy emblematikus alkotását, ugyanakkor szép számban láthatunk képeket az elmúlt egy-két év terméséből is.

Különös ajándék ez, mert igaz, emlék-mozzanatokból építkező, meditatív arcképei bennünket/önöket jelenít meg. Az emlékezés szűrőjén számos részlet fennakadt ugyan, de még felismerhetők a szereplők, kiemelkednek a karakterjegyek, a lágy áttűnések puhán árnyalják a markáns vonásokat. Látjuk, ahogy születik a kép. Először csak egy-két tétova vonal, majd egy határozott szem, vagy éppen kettő, utána fordul a konok homlok, majd megtalálja helyét az orr és a száj is. A mozgás, a kibontás bemutatása nem öncélú, vele a genezis, a teremtés részesei leszünk. Beavatottakká válunk, és egy képen belül is eljutunk a kiteljesedéshez, amely azonban nem teljes kitarukozás, hogy a néző számára is hozzáadással, kiegészítéssel. Így a megismeréssel, egy réteg lebontásával vagy éppen hozzáadásával észrevétlenül magunk is alkotói leszünk a képi világnak. A művész a befogadóban társat keres, kérdéseket tesz fel és válaszokat vár. Valóban mi vagyunk ezek? És ha így, akkor miért?

---

* Nagy Gábor Munkácsy-díjas képzőművész *Tiszagáti jelenetek* című kiállítását 2016. december 9-én nyitotta meg Bari Ferenc egyetemi tanár a Csongrád Galériában. Az alábbiakban az ott elhangzott szöveg szerkesztett változatát olvashatják.

Az itt élők, az élet és a mai különös kor formálta emberi arcok lenyomatai ezek a képek. A papír fossziliákon számos magyarba olvadó náció karakterjegyeit, itt felejtett, ide sodródott gének nyomait fedezhetjük fel. Tisza menti és csongrádi emberarcok úgy, ahogy a csongrádiak még nem látták magukat, csongrádiak úgy, ahogy Nagy Gáborban tükröződnek vissza.

Évek, évtizedek képei. Széttöredezett, majd ismét összerakott emberi arcok, az analízis és a szintézis, a részletkibontás és a lényegkiemelés mesterművei. Szomorú arcok, különös tekintetek. Maguk elé néző, a múltba révedező szempárok. Áttetszések, könnyed toll- és ecsetvonások mutatják a nehéz sorsokat. Ahogy az álomba csúszás során, úgy keverednek itt is a reális és képzelt képi elemek. Hol felemelkednek, szinte lebegnek, hol a mélybe süllyednek. Mintha már láttuk volna őket, hiszen Leonardo vagy Mednyánszky is hasonlóan..., igen, hasonlóan, de nem így: Nagy Gábor a hagyományokat megőrizve, klasszikus alapokon teremtett új, Tisza menti karaktereket

Tisza-parti angyalokat látunk, akik emberi külseje az esendőséget, a sebezhetőséget, a földhöz ragadtságot, míg szárnyaik az emberfeletti erőt és hatalmat szimbolizálják. Ez ma is dolgozó vidék, küzdeni kell a földdel, a szőlővel; birkózni az időjárással, a kevéssel és a kiszolgáltatottsággal – mindezt úgy, hogy akik itt élnek, tudják: jobb időkből akár szárnyalhatnának is. Akik, ha nem is Adyra gondolva, de gyakran felteszik a kérdést: A Tisza-parton mit keresek?

A kiállítás minden bizonnyal egyik legfontosabb képe egy rogyásig megpakolt biciklit toló, csizmás embert ábrázol. Feje a horizont felett, látja, tudja, hogy neki el kell juttatni oda nehéz terhét. Nem foghat ki rajta sem a sár sem a fáradtság. Kenyeret is visz. Hazavárják. Megkapó, őszinte, lírai kép. Borbély Szilárd és Grecsó Krisztián prózáját juttatja eszembe: a szegénységről, a kiszolgáltatottságról és a gondokon felülemelkedni tudó emberről írnak ép-poly hitelesen, ahogy azt Nagy Gábor ábrázolja.

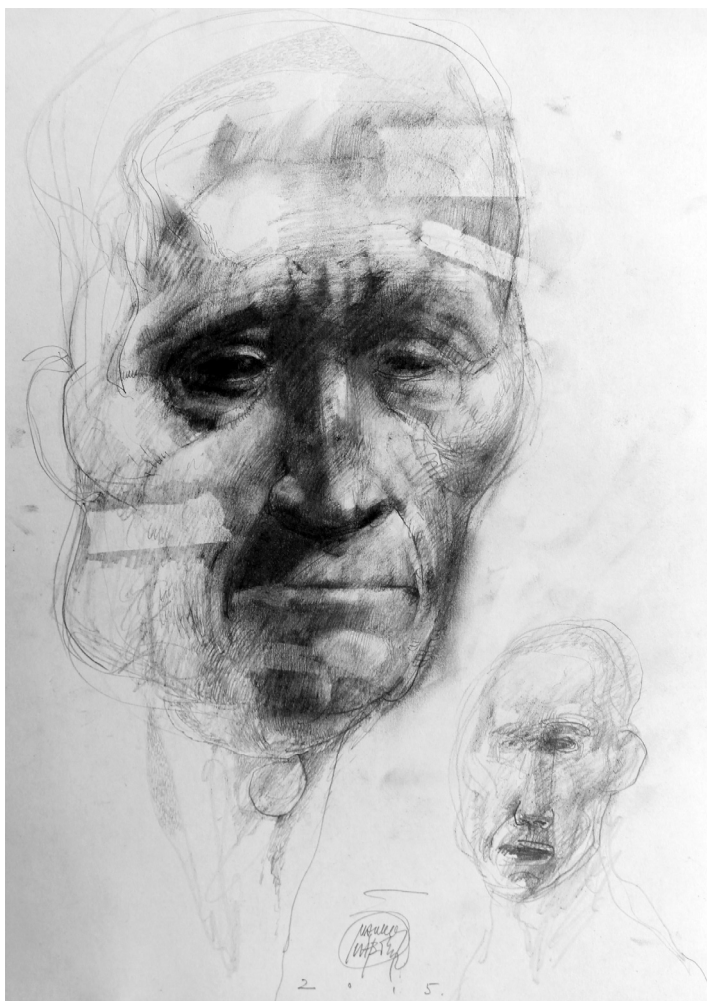
Súlytalan, könnyed és légies vonalai súlyos gondokat, letűnt időkét idéznek. Meddig még így, és ha nem így, akkor hogyan tovább? Talán Nagy László megbocsát a parafrázisért: Erőm ha végleg kimerült, ki tolja át a biciklit a túlsó partra?

A tiszagáti jelenetek különös képi világában önálló entitásként jelenik a juh, a bárány. Ugyan nem tájidegen motívum, de szokatlan ebben a kontextusban. Míg a korábbi alföldi festészetben inkább a juhász képe dominál, a nyáját terelő, a csoportot összetartó ember emelkedik szimbólummá, addig Nagy Gábor bárányai, birkái önálló, szinte biblikus életre kelnek. Ártatlanságukkal, béketűrésükkel a jót, a tisztaságot ábrázolják, de ez magában hordozza tragikus sorsukat is: áldozatok lesznek, a jó termés ünnepének, a szüretnek, a termékenység esküvővel/lakodalommal jelzett ünneplésének áldozatai. A bárányáldozat átszővi a nomád népek mondavilágát, helyet kap az Őszövetségben, ahol vonatkozhat a tévelygő népre, míg az újszövetségi Krisztus maga az Isten báránya, ő veszi el a világ bűneit. Lám a jámbor jószág képe így köt össze korokat és korszakokat, hívőket és Istentagadókat a csongrádi Tiszagáton.

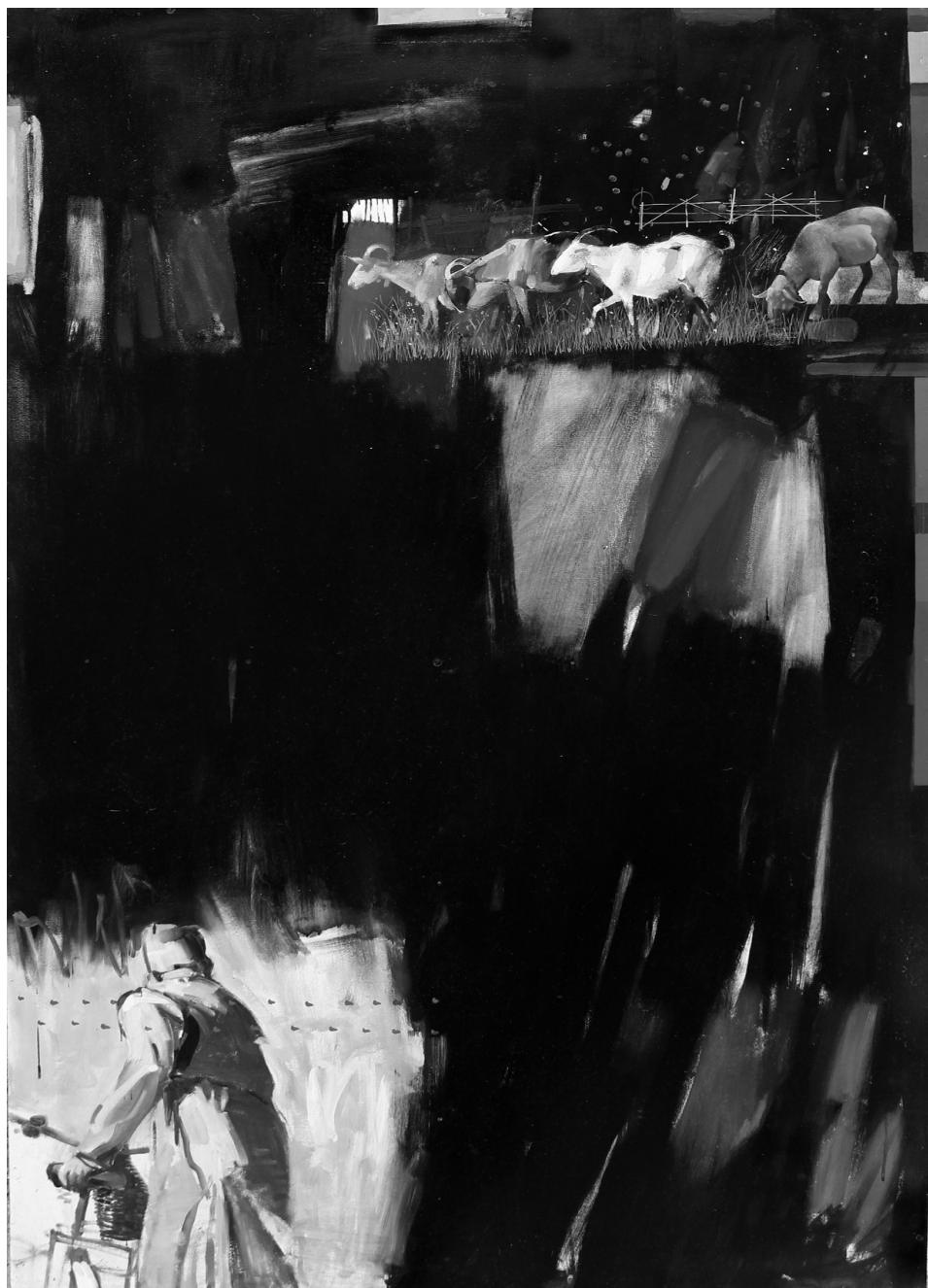
Tudjuk, a teremtés soha nincs befejezve, szorgos kezek gátakkal zabolázták meg a Tiszát, talicskát toló kubikosok nyögésétől, sóhajaitól és fohászaitól volt hangos hajdan ez a vidék. A Tisza gátja taláلكahely, járót, az együtt- és szembehaladók beszélgetéseinek és köszöntéseinek színtere. Barátságok és szerelmek szövődtek itt. A gát elválaszt és véd, ugyanakkor összeköt embereket, városokat és falvakat. Korlátoz és felszabadít.

Talán egyszer valaki a gáton így fohászodott az Úrhoz: bárcsak ezeket a pillanatokat meg tudnánk őrizni, bárcsak lenne valaki, aki segít elmondani, megmutatni, amit láttam!

És az Úr egyszeriben megszólította Gábort, a magyar arkangyalt! Gábor, te olyan ügyes vagy! Rajzold meg, fess meg őket. Gábor arkangyal szabadkozott előbb, majd elővette aranyos festőkészletét, kihegyezte arany ceruzáit, és elsimogatta a papírlapot. Munkához látott. Az első próbálkozásokat látva az Úr ránézett és biztatóan szólt hozzá: jó úton jársz, menni fog ez! Rád bízom, rajzolj, fess csak tovább. Egy kérésem azonban van hozzád Gábor: azért angyal, mondom: angyal is legyen köztük.

ELFELEJTETT PORTRÉ XVIII. 2015. SZÉN, GRAFIT PÁPÍRON, 30×21CM

TISZAGÁTI TÖRTÉNETEK (HAZAFELÉ). 2015. OLAJ. FAROST. 160×100 CM